

**ПЕДАГОГІЧНИЙ АЛЬМАНАХ
«АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ:
ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА»**

Збірник матеріалів

**V Всеукраїнської конференції
здобувачів вищої освіти і молодих учених**

(6 листопада 2025 року)

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Державний заклад
«ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені К. Д. УШИНСЬКОГО»

ФАКУЛЬТЕТ ДОШКІЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ
КАФЕДРА СІМЕЙНОЇ ТА СПЕЦІАЛЬНОЇ
ПЕДАГОГІКИ І ПСИХОЛОГІЇ

Збірник матеріалів
V Всеукраїнської конференції
здобувачів вищої освіти і молодих учених

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ:
ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА

Випуск 5
6 листопада 2025 року

Одеса
Видавництво ТОВ «Лерадрук»
2025 рік

Рекомендовано до друку Вченою радою університету Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського» (протокол №5 від 30.10.2025).

Рецензенти:

Листопад О. А. – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри дошкільної педагогіки, ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського»;

Бабчук О. Г. – кандидат психологічних наук, доцент, завідувач кафедри психології та педагогіки, Одеський державний університет внутрішніх справ.

Педагогічний альманах «Актуальні проблеми дошкільної освіти: теорія та практика»: збірник матеріалів V Всеукраїнської конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених (6 листопада 2025 року). Одеса: Видавництво ТОВ «Лерадрук», 2025. Вип. V. 272 с.

ISBN: 978-617-7768-55-4

Організаційний комітет:

Богуш А. М. – дійсний член НАПН України, доктор педагогічних наук, професор (голова);

Сторож В. В. – кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри сімейної та спеціальної педагогіки і психології (заступник голови);

Кавиліна Г. К. – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри сімейної та спеціальної педагогіки і психології (відповідальний секретар);

Булгакова О. Ю. – доктор психологічних наук, доцент, декан факультету дошкільної педагогіки та психології;

Тубичко Ю. О. – старший викладач кафедри сімейної та спеціальної педагогіки і психології.

Матеріали збірника відображають наукові дослідження і їх результати, здобуті в процесі науково-дослідної роботи студентів та молодих науковців, які навчаються у закладах вищої освіти України.

Відповідальність за зміст, точність цитат, прізвищ і представлених даних несе автор.

льного віку.....	74
<i>Скороход О. О.</i> Спільна діяльність дорослих і дітей як чинник формування позитивних взаємин у сім'ї....	80
<i>Хлань А. С.</i> Методика роботи з картинками з дітьми раннього віку.....	86
<i>Бабчук М. І., Христова Н. С.</i> Формування вольової регуляції в умовах індивідуальної спортивної діяльності....	91
<i>Шкурка О. В.</i> Методика організації фізкультурно-оздоровчої роботи в сучасному ЗДО.....	97
<i>Krymova N. O., Azarkina O. V.</i> The role of isotherapy in the formation of the emotional-volume sphere of elderly preschoolers.....	108
<i>Cojocari L.</i> Fundamente organizațional-pedagogice ale formării competenței profesionale a cadrelor didactice în educația pentru sănătate.....	115
<i>Ohrimenco (Boțan) A.</i> Percepții parentale privind utilizarea tehnologiei în copilăria timpurie: perspective educaționale pentru o mediere digitală conștientă.....	127

Розділ III. Особливості інклюзивних підходів

<i>Ковиліна В. Г., Кожемякіна В. В.</i> Ігрові методи у психологічній корекції комунікативних труднощів дітей старшого дошкільного віку із ЗПР.....	147
<i>Коргун Л. М.</i> Дослідження інклюзивної компетентності майбутніх вихователів.....	153
<i>Літовченко О. В., Лисименко А. Б.</i> Особливості розвитку довільної уваги у дітей із порушеннями мовлення.....	160
<i>Літовченко О. В., Роговець А. С.</i> Використання методів казкотерапії для розвитку мовлення у дітей дошкільного віку.....	168
<i>Парубська О. В.</i> Розвиток мовлення у дітей старшого дошкільного віку (на прикладі дітей з вадами слуху).....	176
<i>Krymova N. O., Zorochkina T. S.</i> The role of art-therapy in the formation of an inclusive educational environment in preschool institutions.....	183
<i>Tubychko Y. O.</i> Peculiarities of communicative speech	

ного процесу для студентів напряду підготовки «Дошкільна освіта». Київ : «Слово», 2018. 376 с.

2. Ваганова Н.А. Психологічні особливості сприймання старшими дошкільниками картин. *Актуальні проблеми психології: проблеми психології творчості: збірник наукових праць*. За ред. В.Моляко. Т. 12. Вип. 6. Житомир: Видавництво ЖДУ ім. І.Франка, 2009. С. 46-51.

3. Гурковська Т. Дитина до трьох: психологічний портрет з рекомендаціями. *Дошкільне виховання*. 2017. № 12. С. 11–15.

4. Дитина: Освітня програма для дітей від двох до семи років / наук. кер. проекту: В.О. Огнев'юк; авт. кол.: Г.В. Беленька, О.Л. Богініч, Н.І. Богданець-Білокаленко [та ін.]; наук. кер.: М.А. Мащовець; Мін. освіти і науки, мол. та спорту України, Київ. ун-т ім. Б. Грінченка. Київ : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2016. 304 с.

5. Маліновська Н.В. Підготовка майбутніх вихователів до формування мовленнєвої компетенції у дітей дошкільного віку. *Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти*. 2017. № 17 (60). С. 157–160.

ФОРМУВАННЯ ВОЛЬОВОЇ РЕГУЛЯЦІЇ В УМОВАХ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ СПОРТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Магістрантка Н. С. Хрystова

Наук. кер. док. філос. (PhD), ст. викл. М. І. Бабчук

У спортивній психології воля розглядається як свідомо регуляція поведінки, що виявляється в умінні переборювати труднощі та спрямовувати активність на досягнення визначених цілей, попри перешкоди. Вольова регуляція виступає ключовим психічним механізмом, що забезпечує ефективне функціонування спортсмена, особливо в індивідуальних видах спорту, де результат залежить винятково від зусиль са-

мого індивіда, без опори на командну підтримку.

Індивідуальні види спорту характеризуються високим ступенем самостійності, відповідальності за результат, необхідністю самоконтролю та внутрішньої дисципліни. В таких умовах вольові якості – наполегливість, цілеспрямованість, рішучість, витримка, самовладання – виступають визначальними психологічними характеристиками, які забезпечують мобілізацію ресурсів спортсмена в умовах напруженої тренувальної чи змагальної діяльності.

Формування вольової регуляції починається з розвитку здатності до цілеспрямованої діяльності та здатності долати внутрішні і зовнішні труднощі. Це особливо важливо для спортсменів, які змушені регулярно виконувати одноманітні, виснажливі вправи без негайного зовнішнього підкріплення. У таких ситуаціях домінуючими стають внутрішні мотиви, підтримувані розвиненою волею.

Дослідження А. В. Запорожця і Б. Г. Ананьєва показали, що вольова поведінка в спорті є не лише наслідком усвідомленого вибору, а й результатом соціального навчання, тренувального впливу і самовиховання. Формування волі – це динамічний процес, який включає як вплив зовнішніх факторів (вимоги тренера, змагальний режим, правила), так і внутрішніх (самооцінка, рівень домагань, особистісні цінності).

Особливу роль у розвитку вольової регуляції відіграє наявність цілей, що мають для спортсмена особистісний сенс. Згідно з концепцією смислової регуляції дій В. Франкла та Д. Леонтьєва, вольові зусилля активізуються тоді, коли особа бачить у своїй діяльності значення і перспективу. Таким чином, воля стає не просто механізмом «боротьби з собою», а складником особистісного зростання та реалізації.

Значущим чинником у формуванні вольових якостей спортсменів є характер та зміст тренувальної діяльності. Як зазначають сучасні дослідники [2, 5, 7], саме в процесі систематичних тренувань спортсмен стикається з числен-

ними труднощами: фізичним і психоемоційним виснаженням, болем, монотонністю навантажень, необхідністю дотримання режиму, боротьбою із сумнівами та страхами. Подолання цих труднощів сприяє зміцненню вольової регуляції, формує здатність до свідомої мобілізації ресурсів у складних ситуаціях.

Вольові якості також виявляються і розвиваються у змагальній діяльності. Особливо в індивідуальних видах спорту спортсмен повинен самостійно приймати рішення, долати психологічну напругу, витримувати тиск відповідальності, керувати своїм емоційним станом. У цьому контексті вирішальне значення має здатність до саморегуляції – свідомого управління своїм психічним станом для збереження ефективності в критичний момент [8].

Іншою важливою вольовою якістю є рішучість – здатність швидко ухвалювати рішення в умовах невизначеності або тиску. Як показують дослідження [1], рішучість у спортсменів формується не лише внаслідок досвіду, а й через рефлексивний аналіз власних рішень і результатів змагань. Таким чином, високий рівень рішучості є результатом як практичної підготовки, так і розвитку особистісної самосвідомості.

Особливе місце у структурі вольових якостей займає самодисципліна, яка є основою для організованості та відповідального ставлення до тренувального процесу. Самодисципліна дозволяє спортсмену дотримуватись режиму, виконувати завдання навіть за відсутності зовнішньої мотивації або контролю. В індивідуальних видах спорту, де успіх залежить від власної самовідданості, саме ця риса має вирішальне значення.

Формування вольової регуляції не є спонтанним процесом, вольові якості розвиваються у результаті спеціальної психолого-педагогічної роботи, яка включає цілеспрямоване формування вольової установки, розвиток саморегуляції, емоційної стійкості, рефлексивності, а також ство-

рення ситуацій, що вимагають подолання труднощів. У цьому процесі важливою є роль тренера як наставника, який не лише організовує фізичну підготовку, але й формує світогляд, ціннісні орієнтації, моральну відповідальність за власні результати [3].

У спортсменів з високим рівнем вольової регуляції відзначається здатність не лише долати зовнішні труднощі, а й ефективно протистояти внутрішньому опору – сумнівам, страху, апатії, відволіканню. Такі спортсмени краще відновлюються після невдач, не втрачають цілеспрямованості в умовах поразки, демонструють послідовність і наполегливість.

Одним із важливих елементів вольової спрямованості є фрустраційна толерантність – здатність витримувати ситуації тимчасового недосягнення мети, збереження емоційної рівноваги під тиском несприятливих обставин. У контексті спорту, особливо індивідуального, це є запорукою збереження мотивації в умовах неодноразових поразок чи невдач.

Водночас важливо враховувати індивідуальні особливості вольової сфери. Деякі спортсмени демонструють вроджену високу здатність до зосередженості, витримки, вміння мобілізувати зусилля, тоді як інші – потребують додаткової психолого-педагогічної підтримки у формуванні цих якостей. Згідно з даними досліджень [4], тренери, які у своїй діяльності акцентують увагу не лише на техніко-тактичній, а й на психологічній підготовці, сприяють більш швидкому і стійкому розвитку вольових характеристик у спортсменів.

Одним із ключових компонентів вольової сфери, що має визначальне значення в контексті змагальної діяльності спортсменів, є саморегуляція – здатність особистості до свідомого контролю над власними емоційними станами, поведінкою та психічними процесами відповідно до вимог ситуації та поставлених завдань. У спорті високих досяг-

нень саморегуляція виявляється у вмінні мобілізувати зусилля перед стартом, зберігати емоційну стабільність під час виконання вправ і швидко відновлювати психічну рівновагу після напружених ситуацій.

У структурі вольової саморегуляції значне місце займає самоконтроль – здатність до осмислення та оцінювання власних дій, вчинків, внутрішніх станів. Розвинений самоконтроль дозволяє спортсмену оптимізувати поведінку залежно від ситуації, запобігати імпульсивним реакціям, утримувати увагу на пріоритетних діях. У процесі підготовки спортсменів особливо важливо формувати звичку до рефлексивного аналізу – розмірковування над причинами успіхів і невдач, вибору найраціональніших шляхів досягнення результату, що, у свою чергу, сприяє зміцненню особистісної відповідальності.

Ще однією важливою характеристикою вольової спрямованості є вольова мобілізація – внутрішня готовність до максимального зосередження фізичних і психічних ресурсів у критичний момент змагання. Цей стан забезпечує короточасне, але надінтенсивне включення усіх резервів організму, зокрема за умов, коли результат залежить від останнього зусилля. Вольова мобілізація нерозривно пов'язана з емоційною напругою, мотивацією досягнення та вмінням керувати станами тривоги й невпевненості.

Слід зазначити, що вольова мобілізація потребує попередньої психологічної підготовки. До її ключових засобів належать: методи самонавіювання, психотренінг, візуалізація результату, техніки позитивного мислення, аутогенне тренування. Саме систематичне застосування цих психотехнік формує у спортсменів здатність швидко входити у стан максимальної бойової готовності, що є особливо важливим в умовах високої відповідальності та напруги [6].

Процес формування вольових якостей нерозривно пов'язаний із загальним мотиваційним профілем спортсмена: сила та стійкість вольових процесів прямо залежать

від значущості цілей і переконаності в успіху. Вольова регуляція виступає механізмом подолання внутрішніх і зовнішніх перешкод на шляху до спортивних досягнень, а також чинником, що визначає ефективність і стабільність змагальної діяльності.

Отже, розвиток вольових якостей має бути одним із ключових напрямів психолого-педагогічного супроводу спортсменів, особливо у видах спорту, де індивідуальна відповідальність і самоконтроль відіграють вирішальну роль у досягненні перемоги.

ЛІТЕРАТУРА

1. Казміренко В. П. Соціально-психологічна регуляція діяльності організацій. *Психологія і суспільство*. 2004. № 2. С. 5–29.

2. Костюкевич В. М. «Теорія і методика спортивної підготовки» (на прикладі командних ігрових видів спорту): навчальний посібник. Вінниця: Планер, 2014. 616с.

3. Костюкевич В.М. Теорія і методика тренування спортсменів високої кваліфікації: Навчальний посібник. Вінниця: «Планер», 2007. 273 с.

4. Мостова Н. Є. Формування мотивації досягнення у спортсменів-початківців *Наукові записки Національного університету фізичного виховання і спорту України*. 2018. № 1. С. 88–94.

5. Немов Р. С. Психологія: підручник: у 3-х кн. Кн. 1: Загальні основи психології Київ: Центр навчальної літератури, 2005. 640 с.

6. Попович І. С. Психологічні виміри соціальних очікувань особистості: монографія Херсон: ПАТ «ХМД», 2017. 504 с.

7. Раєвський Р. Т. Мотивація до досягнення у спорті: чинники формування *Молодий вчений*. 2017. № 9 (49). С. 219–222.

8. Biddle S. J. H. Psychology of physical activity: De-

terminants, well-being and interventions / S. J. H. Biddle, N. Mutrie, T. Gorely. 4th ed. London: Routledge, 2021. 486 p.

МЕТОДИКА ОРГАНІЗАЦІЇ ФІЗКУЛЬТУРНО-ОЗДОРОВЧОЇ РОБОТИ В СУЧАСНОМУ ЗДО

**Здобувачка першого рівня
вищої освіти О. В. Шкурка**

Проблема збереження та зміцнення здоров'я дітей дошкільного віку належить до пріоритетних завдань сучасної дошкільної освіти. В умовах сьогодення, коли спостерігається стійка тенденція до погіршення здоров'я дітей, зниження рівня їхньої рухової активності, зростання кількості дітей з хронічними захворюваннями, особливого значення набуває ефективна організація фізкультурно-оздоровчої роботи в закладах дошкільної освіти.

Актуальність вирішення проблеми організації фізкультурно-оздоровчої роботи в сучасному ЗДО підтверджується низкою державних документів: Законами України «Про освіту», «Про дошкільну освіту», «Про фізичну культуру і спорт», Базовим компонентом дошкільної освіти, Програмами розвитку дитини дошкільного віку. У цих документах наголошується на необхідності створення оптимальних умов для фізичного розвитку дітей, формування в них здоров'язбережувальної компетентності, ціннісного ставлення до власного здоров'я.

Сучасні заклади дошкільної освіти мають значний потенціал для організації ефективної фізкультурно-оздоровчої роботи, яка є важливою складовою освітнього процесу. Проте на практиці спостерігається невідповідність між теоретичним усвідомленням важливості цього напрямку роботи та його практичною реалізацією. Проблема полягає у переважанні традиційних підходів до органі-

Збірник матеріалів
V Всеукраїнської конференції
здобувачів вищої освіти і молодих учених

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ:
ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА

Випуск 5

6 листопада 2025 року

Виготовлено з готового оригінал-макету
Технічне редагування матеріалів збірника – О.І. Кисельова.

Підписано до друку 03.11.2025 р. Папір офсетний. Формат 60×90/16.
Гарнітура «Times New Roman». Ум.-друк. арк. 16,3.
Тираж 300 прим. Зам. № 37.

Видавництво ТОВ «Лерадрук»
Свідоцтво ДК № 2645 від 11.10.2006 р.
м. Роздільна, вул. Європейська, 44.
E-mail: leradruk@gmail.com